

דף מקורות (2)

- 1 מכיון שאנני מתכוין ללמוד כל סימן ב באבן העזר אלא רק קטע קטן לכן לא הכנסתי אותו לחוברת.
- 2 נא ללמוד את דברי הטור הצמודים עם דברי הבית יוסף הצמודים, סכמו את שיטות הראשונים ואת מסקנת הטור והבית יוסף, עיינו עוד בדברי הערוך השלחן הצמודים. 5
- 3 עיינו היטיב בדברי הרמב"ם הל' אסורי ביאה פרק כ הלכה ה ובדברי המגיד משנה שם, מהי קושיתו ומה הם התירוצים שלו, סכמו אותם.
- 4 נא ללמוד את דברי השלחן ערוך סימן ב הצמוד עם הבית שמואל, והפתחי תשובה הצמוד.
- 5 נא ללמוד את המשך דברי הערוך השלחן.
- 6 בשיעור הבא נדון בהשלכות של הדין הזה למעשה. 10

מקורות

טור אבן העזר הלכות פריה ורביה סימן ב

- 15 וכל הארצות סתמן בחזקת כשרות הן עומדות ואיש או אשה שיבא לינשא אין צריך לבדוק אחריהם כלל אבל רש"י פי' איש שבא לינשא אשה צריך לבדוק אחריו קודם שישאיהו וכ"כ הרמ"ה ופירוש הא דאמר כל המשפחות בחזקת כשרות היינו מאן דאית ליה חזקת כשרות א"צ לבדוק אחריו אבל מאן דלית ליה חזקת כשרות כגון שאין משפחתו ידועה צריך ראייה ליוחסים ואין עד אחד נאמן אף על פי דלא הוזהרו כשרות מלינשא לפסולים ה"מ פסולי כהונה אבל פסולי קהל אם בא לינשא ישראלית לא שבקינן עד דמייתי ראייה שמא עבד הוא ע"כ ול"נ דלישנא דכל המשפחות בחזקת כשרות אינו משמע כדבריו דאיירי במאן דאית ליה חזקה ור"ת פירש שאין בדיקה אלא לכהונה ודקתני הנושא צריך שיבדוק בד' אמותיה פירוש שאין בנו כשר לשמש על המזבח ואין בתו כשרה לכהן המשמש על המזבח אלא א"כ ישא אשה בדוקה ואפילו לכהונה דווקא האיש בודק אחר האשה אבל אשה כהנת אינה צריכה לבדוק אחר האיש שלא הוזהרו כשרות לינשא לפסולין אבל ליוחסין שאין בו צד כהונה לא בעי בדיקה ע"כ.
- 20 ומשמע מדבריו דליוחסי כהונה בעי בדיקה וכן כתב הרמב"ם ז"ל כל הכהנים בזמן הזה בחזקת כהנים הם ואינם אוכלין אלא בקדשי הגבול והוא שיהיה תרומה של דבריהם כגון חלה ותרומה בזמן הזה אבל תרומה של תורה אין אוכלין אותה אלא כהן מיוחס ואיזהו כהן מיוחס שהעידו לו שני עדים שהוא כהן בן פלוני הכהן ופב"פ הכהן עד איש שא"צ בדיקה והוא ששימש ע"ג מזבח שאילו לא בדקו ב"ד הגדול אחריו לא היו מניחין אותו לעבוד ע"כ ונראה דאפי' ליוחסי כהונה א"צ בדיקה דהא מסיק על ההיא משנה דהנושא אשה צריך לבדוק בד' אמותיה אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר' מאיר אבל חכמים אומרים כל המשפחות בחזקת כשרות הן ואמר רב אחא בר גוריא אמר רב אם קרא עליו ערער צריך לבדוק אחריו אלמא דמסתמא אין צריך שום בדיקה ומיהו אפשר אף על גב דלחכמים אין צריך בדיקה הלכה כסתם משנה שצריך בדיקה לכהונה באשה: 30

בית יוסף אבן העזר סימן ב

- 35 ב (א) וכל הארצות סתמא בחזקת כשרות עומדות וכו'. בפרק י' יוחסין (קידושין עב): אמיר שרא לרב הונא בר נתן למינסב איתתא מחוזייתא א"ל רב אשי מאי דעתך דאמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי רבי מאיר אבל חכמים אומרים כל ארצות בחזקת כשרות הן עומדות והא בי רב כהנא לא מתנו הכי ובי רב פפא לא מתנו הכי ובי רב זביד לא מתנו הכי אפילו הכי לא קיבלה מיניה משום דשמיע ליה מרב זביד דנהרדעא. ופרש"י זו דברי רבי מאיר. מתניתין דקתני דעלו פסולין לארץ ישראל ומשמע דאין כל הארצות בחזקת מיוחסות חוץ מבבל כדאמרינן בריש פירקא (סט): דמסייע לרבי אלעזר דאמר ייחס עזרא את בבל: מחוזייתא. ואין מחוזא בתוך גבול בבל האמורים לענין יוחסין: והא בי רב כהנא לא מתנו הכי. משמיה דשמואל אלא כדאמרינן לעיל כל הארצות בחזקת פסלות ואמר רב יהודה אמר שמואל כל הארצות עיסה ע"כ: ואהא דתנן התם (עו). הנושא אשה כהנת צריך לבדוק אחריה ארבע אמהות שהן שמנה אמר רב יהודה אמר רב (שם): זו דברי רבי מאיר אבל חכמים אומרים כל משפחות בחזקת כשרות הן עומדות איני והאמר רב חמא בר גוריא אמר רב משנתנו בשקרא עליה ערער מאן דמתני הא לא מתני הא איכא דאמרי אמר רב יהודה אמר רב זו דברי רבי מאיר אבל חכמים אומרים כל משפחות בחזקת כשרות הן עומדות אמר רב חמא בר גוריא אמר רב אם קרא עליה ערער צריך לבדוק אחריה: וכתב הרא"ש (סי' ד) אהיה דכל הארצות בחזקת כשרות הן עומדות לכאורה נראה דאע"ג דעבד אמיר עובדא לקולא דלית הילכתא כותיה דרב אשי דהוא בתרא פליג עליה ועוד דכולהו אמוראי דלעיל איירי בפסול יוחסין דשאר ארצות ואפילו בארץ ישראל

להשיאו אשה צריך בדיקה וכן פרש"י בפרק ב' דכתובות (כד.) אני כהן וחבירי כהן נאמן להאכילו תרומה ואינו נאמן להשיאו אשה דמשום מעלה דיוחסין צריך לבדוק אחר כל אדם קודם שישיאוהו אשה והקשה עליו ר"ת (ספר הישר סי' ל) מהא דאמרינן בפרקין (קידושין עו.) במתני' דקתני הנושא אשה צריך שיבדוק בד' אמהות דדוקא כהן בודק אבל אשה אינה בודקת דלא הוזהרו כשרות לינשא לפסולין ופר"ת דלהשיאו אשה דהתם היינו אשה בדוקה מד' אמהות כדתנן לקמן הנושא אשה כהנת צריך לבדוק וכו' ואז אין צריך לבדוק אחר בתו ומותרת לכהן המשמש ע"ג המזבח ובנו משמש ע"ג המזבח בלא בדיקה וה"ק אינו נאמן להשיאו אשה בדוקה להתיר בנו ובתו אבל ליוחסין שאין בו צד כהונה לא בעי בדיקה והביא ראיה מהא דאמרינן בפרק החולץ (יבמות מה.) זיל גלי או נסיב בת מינך ואי ליוחסין בעי בדיקה מה יועיל לו הגלות והא לא יתנו לו אשה עד שיבדקו אחריו ועוד קאמר התם (מז.) נאמן אתה לפסול עצמך ואי אתה נאמן לפסול בניך אלמא דבנים ממילא כשרים ולא בעי ראיה עכ"ל. וכך הם דברי התוספות בפ"ב דכתובות (כד. ד"ה אבל) בשם ר"ת: והר"ן כתב בפ"ב דכתובות (י: ד"ה גרסי' עלה) נראין דברי ר"ת דלהשיאו אשה לאו דוקא אלא ה"ק אינו נאמן להשיאו אשה בד' אמהות לענין שיעשו בניו כבדוקין לגבי המזבח ולדוכן ולסנהדרין דכל הני בודקין כדאיתא בפרק עשרה יוחסין (עו:) עכ"ל:

ומ"ש רבינו על דברי ר"ת ומשמע מדבריו דליוחסין כהונה בעי בדיקה. כלומר אף על גב דמדכתב פירוש שאין בנו כשר לשמש ע"ג המזבח וכו' אלא אם כן ישא אשה בדוקה משמע דדוקא להכי הוא דבעי בדיקה אבל היכא שאינו חושש אם ישמש בנו ע"ג המזבח אינו צריך בדיקה כלל ואפילו מפיסולי כהונה מכל מקום מדכתב אבל ליוחסין שאין בו צד כהונה לא בעי בדיקה משמע דכל היכא דאיכא צד כהונה בעי בדיקה דאם לא כן הכי הוה ליה למימר אבל כל היכא שאינו חושש אם בנו ישמש ע"ג המזבח לא בעי בדיקה:

ומ"ש רבינו בשם הרמב"ם. הוא בפרק עשרים מהלכות איסורי ביאה (ה"א) ואף על גב דלתרומה דרבנן לא מצריך הרמב"ם בדיקה ולר"ת איפשר דגם לתרומה דרבנן מצריך בדיקה כיון דלתרומה דאורייתא מצריך בדיקה כתב על מאי דמשמע מדברי ר"ת דליוחסין כהונה בעי בדיקה וכ"כ הרמב"ם לומר דלדברי שניהם שם בדיקה ליוחסין כהונה בעינן ושלא כדעתו ז"ל שסובר דלא בעינן שום בדיקה כלל ואפילו לתרומה דאורייתא. ועוד אכתוב בסוף סימן ג' (ז. ד"ה מי שהוחזק) דברי הרב המגיד על דברי הרמב"ם: ומה שהכריע רבינו דאין צריך בדיקה כלל מדמסיק אבל חכמים אומרים כל המשפחות בחזקת כשרות הן אינו הכרע דאיכא למימר דכי בעי קריאת ערער דוקא בחשש ממזרות מפני שמכירין ישראל ממזרים שביניהם אבל בחשש חללות אפילו לא קרא עליה ערער צריך לבדוק וכמו שכתב הר"ן (לא: דיבור ראשון) בשם הרמב"ן ז"ל (עא. ד"ה הא דאמרינן) ומכל מקום כתב שאחרים סוברים כדברי רבינו דלרבנן דקיי"ל כוותיהו אפילו בחללות אין צריך לבדוק כל זמן שלא קרא ערער. וכך הם דברי הרמב"ם בפירוש המשנה (קידושין עו.) ובפ"כ מהלכות איסורי ביאה אלא שהוא סובר דלתרומה דאורייתא בעי בדיקה ורבינו סובר דלא בעי:

ומ"ש רבינו דאיפשר דאף על גב דלחכמים א"צ בדיקה הלכה כסתם משנה שצריך בדיקה לכהונה באשה. אין לו טעם דכיון דאמר רב יהודה אמר רב (עו:) זו דברי ר"מ אבל חכמים אומרים וכו' משמע ודאי דלאפוקי מתניתין מהלכתא אתא וזהו דעת הר"ף והרא"ש שהשמיטו משנה זו משום דלר"מ היא ולית הלכתא כוותיה. ומיהו תמיהא לי שה"ל לכתבה ללמדנו היכא דקרא עליה ערער כמה אמהות צריך לבדוק ואיפשר לומר שהם מפרשים דכי אמר רב אם קרא עליה ערער צריך לבדוק אחריה לא בדיקה בארבע אמהות קאמר אלא בבדיקה כל דהו סגי:

ערוך השולחן אבן העזר סימן ב

סעיף ח

אמרו חז"ל [קידושין ע"ו א] הנושא אשה כהנת צריך לבדוק במשפחה ארבע אמהות שהן שמנה שבדוק ארבע אמהות שתיים מצד האב ושתיים מצד האם שהם שמנה כל אחת אמה ואם אמה וכך היא הבדיקה אמה ואם אמה ואם אבי אמה ואמה ואם אבי אביה ואמה ולויה וישראלית מוסיפין עליהן עוד אחת אם אחת למעלה בכל זוג שהן עשרה אמהות [רמב"ם] וי"א דגם האם שלה בודקין שהן י"ב אמהות ואיפסקא הילכתא בגמ' שם דזהו רק כשיצא עירעור על המשפחה אבל בסתמא כל המשפחות בחזקת כשרות עומדות ומהו הבדיקה שלא היה ממזירות בהן או שארי פסולי קהל וממילא דהבדיקה הוא אף אם הנושא אינו כהן וכשהוא כהן בודק אם לא נמצא בהן פסולי כהונה כמו חשש חללות רק אם נושא אשה ממשפחת כהנים לא הצריכו לבדוק רק ארבע אמהות מפני שהכהנים מוחזקים יותר ביחוסם ואם היא ממשפחת לויים וישראלים החמירו לבדוק עוד דור אחד ולמה הצריכו לבדוק באמותיה ולא באבותיה מפני שהזכרים כשמריבים זה עם זה מריבים בענייני יחוס ואם היה איזה פסול היה ידוע לכולם וכיון שאינו ידוע לא הצריכו לבדוק אבל נקיבות כשמריבות זו עם זה מריבות ביחוס עצמן ולא ביחוס אבות ואינו מפורסם הדבר אף כשיש פסול במשפחה לפיכך הצריכו לבדוק באמותיה ולא באבותיה ולמה הוא בודק במשפחה והיא אינה בודקת במשפחתו מפני שבענייני כהונה כשהיא כהנת רשאי להנשא אף לפסולי כהונה דלא הוזהרו בנות אהרן להנשא לכשירי כהונה דוקא ולכן לא חששו גם לפסולי קהל כמו ממזירות אף על גב שבפסולי קהל הנשים מוזהרות כמו האנשים כיון שאין זה רק חששא בעלמא ומהו העירעור שיצא כתב

100 הרמב"ם ז"ל [פי"ט מאיסורי ביאה] שהעידו שני עדים שנתערב בהמשפחה ממזר או חלל או עבד ורש"י ז"ל פירש שלא היה עדות גמורה אלא יציאת קול בעלמא וע"י הקול קראו שני עדים על המשפחה שמץ פסול ואין להקשות להרמב"ם כשיש עדים על עירוב ממזר א"כ אין זה חששא ומדינא אסורה להנשא לאחד מהמשפחה ולמה לא תבדוק במשפחתו ד"ל דהן אמת שנתערב בהמשפחה ממזר מ"מ כל אחד מהמשפחה אינו אלא ספק ממזר וספק ממזר מותר לישא מן התורה בת ישראל דלא אסרה התורה אלא ממזר וודאי ולא ממזר ספק כמ"ש בס"ד' ד' ואף על גב דמדרבנן אסורה להנשא כמ"ש שם מ"מ אינה צריכה בדיקת דורות אלא בודקת לאותו האיש בלבד כיון דהוא רק מדרבנן [ע' חמ"ח סק"ה] ולרש"י אינה צריכה לבדוק כלל כיון דאינו אלא חששא בעלמא ואף על גב דאם הנושא אינו כהן דינו שוה לאשה מ"מ כיון דכהן הנושא יש בו חששא דאורייתא לפיכך החמירו גם באינו כהן משא"כ בנשים דאין שום אשה שיהא בה איסור דאורייתא לא החמירו בהן בבדיקות דורות אמנם זהו פשוט דאם העירעור הוא רק על פסול כהונה כגון שהעידו שנתערב חלל בהמשפחה א"צ לבדוק הנושא א"כ הוא כהן [שם סק"ג] ואף ד"א דגם להרמב"ם ורש"י ז"ל לא הצריכו בדיקה רק לכהן ולא ללוי וישראל בכל ענין [תוי"ט ופ"י] מ"מ רוב הפוסקים לא כתבו כן אמנם אהוספה ללויה וישראלית עוד דור אחד מבואר מרש"י ז"ל דלא הצריכו זה רק לכהן הנושא וכל מה שנתבאר בסעי' זה הוא לשיטת רש"י והרמב"ם ז"ל [וזוהו כוונת רש"י שם שכתב וכיון דלא הקפידה תורה וכו' רבנן נמי לא עביד וכו' ר"ל דמן התורה ספק ממזר מותר ומתורץ קושית התוס' ועי' ב"ש סק"ט וחמ"ח סק"ה והרכבתי משניהם ע"ש ודו"ק]:

סעיף ט
115 ויש מרבתינו שפסקו דכשהבדיקה הוא לכהן מפני חשש חללות צריך לבדוק ד' אמהות שהם שמנה וכשהבדיקה הוא משום חשש ממזירות בין כהן הנושא כהנת או לוי וישראלית ובין לוי וישראל הנושאים כהנת או לוי וישראלית מוסיפין עוד זוג אחד בבדיקה דבחשש ממזירות החמירו יותר מבחשש חללות לכהונה ובאמת גם האשה צריכה לבדוק במשפחתו כשהחשש הוא משום ממזירות או שארי פסולי קהל [מאור ורמב"ן כפמ"ש הה"מ וכ"כ הר"ן בשמו ע"ש]:

סעיף י
120 ויש מרבתינו שפסקו דא"צ שום בדיקה לא כהן הנושא וכ"ש לוי וישראל דעירעור בעלמא לאו כלום הוא ואף אם העירעור הוא ברור מ"מ א"צ בדיקת דורות אלא בדיקת דורות הוא רק לכהן הנושא וחושש שמא כשיבנה ביהמ"ק ואז יצרפו משפחות הכהנים שלא יהיה בהם שמץ פסול וידחו מעבודה הם ובניהם ולכן כהן החושש לזה כשבא לישא אשה ויש בהמשפחה איזו עירעור אם היא ממשפחת כהנים יבדוק ארבע דורות ואם היא לוי וישראלית מוסיף עוד זוג אחד [כ"ה לפיר"ת שם ובוודאי דזהו גם להמסקנא בשקראו עירעור ומ"ש הטור על פיר"ת צ"ע וע"ש בכתובות כ"ד ובר"ן]:

אבן העזר הלכות פריה ורביה סימן ב

כל המשפחות בחזקת כשרות ומותר לישא מהם לכתחלה....

בית שמואל סימן ב

130 ג בחזקת כשרות. בטור כתב בשם הרמ"ה מי שאין משפחתו ידועה לנו לא אמרינן שהוא בחזקת כשרות כי חיישינן שמא ממזר או עבד הוא וצריך ראייה ליוחסין וכ"כ המגיד פ"כ ה"ה בתירוץ ראשון דאף הרמב"ם ס"ל כן וכן משמע ברש"י פ"ב דכתובות, ותוספת והרא"ש והר"ן ס"ל אפילו מי שאין משפחתו ידועה לנו לא חיישינן שמא ממזר הוא אלא לענין חשש כהונה צריך ראייה

135 והב"י וב"ח מחולקים בפ"י דבריהם כי י"ל חשש כהונה היינו לשמש ע"ג מזבח צריך ראי' אבל לישא לכהן אין חוששים משום חללה גם י"ל אפילו לישא לכהן נמי איכא חשש שמא חללה היא, והמגיד כתב שם לתירוץ שני דהרמב"ם ס"ל אפילו לישא לכהן חיישינן שמא חללה היא,

140 ולכאורה קשה דהא משמע מרמב"ם פי"ט ובסמוך הביא לשונו דוקא כששנים מעידים שנתערב משפחה חלל אז חיישינן משום חלל אבל בלא עדים לא חיישינן ואפשר כוונת המגיד בתירוץ השני ג"כ אם משפחתו א"י לנו ס"ל להרמב"ם דחיישינן שמא חלל הוא לא חיישינן משום ממזר ולתירוץ הראשון ס"ל להרמב"ם אם אין משפחתו ידוע לנו חיישינן משום ממזר ושני תירוצים שלו איירי דאין משפחתו ידוע לנו ובסמוך איירי דמשפחתו ידוע לנו

145 גם י"ל כשיש עדים שנתערב חלל אז צריכים בדיקה ד' אמהות אבל כשליכא עדים א"צ בדיקה ד' אמהות, ובסימן אח"ז מבואר דהמחבר נמי ס"ל מי שאין משפחתו ידוע לנו חיישינן שמא ממזר הוא לכן יש להחמיר מי שא"י לנו יש לחוש שמא ממזר הוא ולישב הסוגיא ודברי הטור הארכתי, וע"א נאמן לענין תרומה דרבנן ולנ"כ אבל לא להשיאו אשה ועיין לקמן:

פתחי תשובה אבן העזר סימן ב

סעיף ב (ב) בחזקת כשרות. עב"ש סק"ב (כי הבה"ט קיצר מאד בדבריו) עד ובסי' שאח"ז מבואר דהמחבר נמי ס"ל מי שאין משפחתו ידוע לנו חיישינן שמא ממזר הוא לכן יש להחמיר ועיין בספ' שער המלך פ"כ מהא"ב דין ה' שכ' להוכיח שדעת המחבר אינו כן ודלא כהב"ש (ויובא לקמן סימן ג' ס"א סק"ו) וגם השיג שם בענין זה על הב"ח ותשובת מהרי"ט ח"א סימן קמ"ט והאריך הרבה בהלכה זו ומסיק וז"ל ולענין הלכה הנה לענין פסולי קהל דעת כל הפוסקים דאפי' מי שאין לו חזקת משפחה כגון שבא מארץ רחוקה אמרי' כל המשפחות בחזקת כשרות זולתי דעת הרמ"ה שכ' הטור ולחד תירוץ שכ' ה"ה בדעת הרמב"ם ודלא כהרב ב"ש ובס' בה"י שיחסו סבר' זו לדעת מרן והטור דלית' אך לענין פסולי כהונה דעת הר"ן בס"פ הע"י דכל שאין לו חזקת משפחה חיישינן וכן הוא דעת הטור כמו שהוכחנו מדבריו וכן נראה לי להוכיח שכן דעת הר"ף והרא"ש ז"ל כו' ואולם דעת התו' והנ"י דאפי' היכא דליכא חזקת משפחה כו' עש"ב: 150 155

ערוך השלחן (המשך)

סעיף יא

והנה לכל הדיעות שנתבאר אין שום חשש במשפחות שלא יצא עליהם שום עירעור וכל מי שבא לישא מהם הן כהן הן לוי וישראל א"צ שום בדיקה וכן מבואר דעת הר"ף והרא"ש שלא כתבו כלל כל העניין הזה ומבואר דס"ל דאף כשיצא עירעור אין חוששין לזה משום דס"ל דהבדיקה הוא רק לכהן בשביל עבודת המקדש כשיבנה ב"ב ובזמה"ז אין נ"מ בכל זה [יש"ש ומתורץ קושית הב"י ע"ש] אמנם דבר פשוט לכל הדיעות דכשיש עירעור ברור בעדים דצריך בדיקה לכל הדיעות ונהי דלדיעה שבסעי' י' ולהר"ף והרא"ש א"צ בדיקת דורות מיהו בדיקה בהורי האשה עצמה פשיטא דבעי אבל בלא עירעור כל המשפחות בחזקת כשרות עומדים: 160 165

סעיף יב

האמנם יש מרבתינו שסובר דזה שאמרנו כל המשפחות בחזקת כשרות עומדות זהו משפחה שיש לה חזקת כשרות דאז א"צ בדיקה אבל מי שאין משפחתו ידועה צריך ראייה ליחסין להביא שני עדים שהיא משפחה כשירה ואפילו עד אחד אינו נאמן לזה רק שני עדים [רמ"ה בטור] אבל היא דיעה יחידאי וכל הפוסקים אינם סוברים כן אמנם בכהן יש הרבה מרבתינו שסוברים שאין שום כהן רשאי לישא אשה ממשפחה שאינה ידועה שהיא מוחזקת בכשרות דהרבה חששו לפסולי כהונה [רמב"ן והרא"ה והריטב"א בשיטה מקובצת כתובות כ"ד והר"ן והרשב"א בחי' שם] ולרבתינו אלו זה שאמרו חז"ל כל המשפחות בחזקת כשרות עומדות זהו לענין פסולי קהל ולא לפסולי כהונה ולכן צריך כל כהן ליזהר שלא ליקח אשה רק ממשפחה ידועה המוחזקת בכשרות: 170 175

סעיף יג

וכן נ"ל דדעת רש"י [שם] והרמב"ם [פ"ג הל' י'] דאע"ג דכל המשפחות בחזקת כשרות עומדות מ"מ זהו במשפחה אבל איש הבא ממרחק ורוצה לישא אשה אין נותנין לו עד שיוודע מי הוא ומאיזה משפחה הוא ושמא הוא ממזר או פסול אחר דבשלמא משפחה המוחזקת לישראלים מוקמינן לה בחזקת כשרות אבל האיש הבא ממרחקים ולא ידענו אותו הרי אין לו שום חזקה [כנ"ל ומתורץ קושית התוספות שם על רש"י וקושית הה"מ בפ"כ הל' ה' ע"ש ודו"ק] ואחד מגדולי האחרונים כתב דהרמב"ם ס"ל כדיעה הקודמת וכן ס"ל לרש"י ז"ל [ב"ש סק"ג] דמי שאין משפחתו ידועה צריך להביא עדים שהיא משפחה כשירה ולי נראה כמ"ש דאם יש לו משפחה א"צ כלל לראיה וראיה א"צ רק לאיש בודד שבא ממרחקים ולא ידענו לו משפחה ולכן לדינא פשיטא שיש ליזהר שלא להתחתן באיש שאינו ידוע לנו וכן באשה שאינה ידועה כיון דהרבה מרבתינו סוברים כן אפילו לדברינו [וכ"ש להב"ש וכמ"ש] ודע דאמת דכל המשפחות בחזקת כשרות עומדות זהו לכשרות ישראל מפני שיש לה חזקת כשרות אבל להחזיק עצמו או את אחר לכהן צריך להביא ראייה שמשפחתו מוחזקת לכהנים דלכהונה הרי אין לו חזקה ויתבאר בסי' ג' בס"ד וכן מתבאר מהרמב"ם פ"כ ע"ש [עי' ב"ש סק"ג מ"ש והמגיד כתב שם לתירוץ שני וכו' וצ"ע כמ"ש הב"מ]: 180 185

190

195

תוספות לדף מקורות (2)

200

נא להביא רמב"ם הל' אסורי ביאה לשיעור

פני יהושע מסכת קידושין דף עא עמוד ב

גמרא עולא איקלע לפומבדיתא חזיא לרבי יצחק בר"י כו' אמר ליה מי ידענא מהיכא אינסיב. אף על גב דרב יהודה בפומבדיתא הוה בבבל אפ"ה נראה דהיה מחמיר ומהדר להשיא מיוחסת גמורה לפי שהוא היה מחזיק עצמו מיוחס ידוע ואפ"ה מהדר ליה עולא אטו אנן ידעינן מהיכא אתינן וא"כ הו"ל דבר שאי אפשר לעמוד בה, ותדע דלחומרא בעלמא איירי דהא רב יהודה גופא קאמר לקמן משמיה דשמואל זו דברי רבי מאיר אבל חכמים אומרים כל הארצות בחזקת כשרות עומדות וקאמר (בדף ע"ו ע"ב) משמיה דרב כל המשפחות בחזקת כשרות עומדות אלא על כרחך דלחומרא בעלמא היה רוצה ליהרר ולחזור אחר מיוחסת, ועיין מה שאפרש עוד לקמן במימרא דרב יהודה אמר רב:

205

פני יהושע מסכת קידושין דף עו עמוד ב

גמרא אמר ר' יהודה אמר רב זו דברי ר"מ אבל חכמים אומרים כל המשפחות בחזקת כשרות עומדות. עיין מה שכתבתי לעיל (דף ע"א ע"ב) בהא דרב יהודה גופא לא מנסיב איתתא לבריה ואמר מי ידענא מהיכא אינסיב אף על גב דס"ל הכא דלחכמים כל המשפחות בחזקת כשרות עומדות והתם נמי קאמר משמיה דשמואל זו דברי ר"מ אבל חכמים אומרים כל הארצות בחזקת כשרות עומדות אלא דאפ"ה מחמיר על עצמו היה כדפרישית שם. ועוד י"ל דהא דקאמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר"מ היינו זו וסבירא ליה כיון דסתם משנה כרבי מאיר וכה"ג אשכחן להדיא בפר' אלמנה לכהן גדול (דף ס"ו) [יבמות ס"ז ע"א] דאיכא דוכתא דקאמר זו וס"ל ע"ש. ובזה יש ליישב לשון הטור אה"ע (סימן ב') שנתן טעם לדברי הפוסקים כסתם משנה דידן עיין שם. וכיוצא בזה כתב לתרץ בעל דרישה ופרישה והביא ראייה מפרק מצות חליצה [דף ק"ה ע"ב] דאיכא זו וס"ל אלא דהב"ח בקונטרס אחרון שם [אות ב'] כתב דמפרק מצות חליצה אין ראייה אבל זו הראייה שכתבתי מפרק אלמנה לכהן גדול לענ"ד ראייה אלימתא היא ואין להאריך כאן:

215

220

חזון אי"ש סימן א ס"ק יט וס"ק כז

(ט) קדושין ע"ז צ' זו דברי ר"מ אבל חכ"א כל הארצות בחזקת כשרות, האי מימרא דשמואל לא שייכא במימרא דרב לקמן ע"ז צ' כל המשפחות בחזקת כשרות הן, דהתם איירי בצבלי שנושא צבליה או מערבי שנושא מערבית דלר"מ לריך בדיקה די אמהות ודוקא אס הנושא כהן לדעת חו"ש, ודוקא הוא לריך בדיקה אבל איכי א"ל לבדוק צו, ובבדיקה די אמהות אף לר"מ סגי, וצזכ פליגי רבנן דאף כהן א"ל לבדוק, אבל הכא איירי ביחוס צבל וא"י, וצזכ לר"מ אין צבלי נושא מארץ אחרת אף מארץ ישראל, וצזכ אין חילוק בין זכרים לנקבות שאין צבלי נשאת לצן א"י ואין חילוק בין כהנים לישראל, ולא מהני כאן בדיקה די אמהות כיון דא"י עיסה מתחלת עליה כדאמר ס"ע צ' לדרא אחרוני לא ידעי, וצזכ פליגי רבנן דכל ארצות בחזקת כשרות, ופלוגתתן צמעלת היוחסין דמן הדין ספק פסול מותר וכש"כ כאן דאיכא רובא, ואע"ג דבעלמא מחמירין צזכ רובא כדאמר כחצות ע"ז א' צ', ככא אי אפשר להפריד ישראל זה מזה כל כך וגם לא שייך כאן

חזון איש עמוד מס 19 אבן העזר, נשים קרליץ, אברהם ישעיהו בן שמריהו יוסף הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

חשש קצוב, ועוד דכל הארלות אינן בעוחין מתערובות וכדאמר
 ע"א ב' אנו חנן מי ידעין כו', ור"מ ס"ל דחלקו הארלות לפי מעלת
 יחוסן, ונראה דאע"ג דקיי"ל דכל שלא נקרא ערעור כל המשפחות
 בחזקת כשרות וא"ל בדיקת ד' אמהות, מ"מ אפשר דקיי"ל כרז אשי
 דכל הארלות עיסה, ודלא כאמימר, והא דכ' הרא"ש סי' ד' לכאורה
 נראה דאע"ג דעבד אמימר כו' ואפי' בא"י להשיאו אשה כו' האי
 ואפי' אינו לחזק פסקא הראשונה אלא מלחא באפי נפשה היא,
 אחרי-שהחליט דכל הארלות עיסה, דן לענין בדיקה בא"י גופה,
 שכן א"י נושא בת א"י, והביא פלוגתא רש"י ור"ת, ולי"ע דלשונו
 ז"ל לא משמע כן, ואפשר דאפי' לדעת רש"י דבאין משפחתו ידועה
 אין משיאין לו אשה, הכי מילי באין ידוע שהוא בן צבל אצל אס
 הוא בן צבל מודה רש"י וכן מוכח קדושין ע"א ב' כל שסוחתו
 בצבל משיאין לו אשה והרי ע"כ באין משפחתו ידועה קיימינן ומ"מ
 אס הוא צבלי משיאין לו אשה, ואפשר דלמ"ד כל הארלות בחזקת
 כשרות ואינן עיסה לגבי צבל הרי בן צבל גם לענין זה שמשאין
 אשה למי שאין משפחתו ידועה, ולזה קאמר הרא"ש דאין קיי"ל
 כל הארלות עיסה לצבל, ולפיכך דעת רש"י דכל הארלות אפי' א"י
 אין משיאין אשה למי שאין משפחתו ידועה.

חזון איש עמוד מס 19 אבן העזר, נשים קרליץ, אברהם ישעיהו בן שמריהו יוסף הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

(ז) המ"מ פ"ך מהי א"צ ה"כ צפי קמא פי דהר"מ ס"ל כרש"י
 והרמ"ה שהביא הטור סי' ב' דכל שאין משפחתו
 ידועה אין משיאין לו אשה, ובצ"מ סי' ד' ס"ל"ה הק' ע"ז ממשי"כ
 הר"מ פט"ז ה"כ והרי הבן בחזקת כשר ואין לו יחוס, ונראה
 שמודה הרמ"ה צבן הוגלד לפנינו ולא הכרנו אמו ולא עשו מעלת
 יוהסין אלא באיש הצא לפנינו שאפשר שהוא פסול ידוע במקומו
 וראוי להבדק בשכנים ידועים [ועי' ירושלמי שהביא הר"ה והרמב"ן
 קדושין ע"ו א' במתני דבדוק ד' אמהות] אצל חינוק שידענו שאין
 לו חזקת פסול בשום מקום לא עשו בזה מעלת יוהסין והרי אסופי
 מהול משיאין לו אשה אף שאין משפחתו ידועה, והאי חינוק היינו
 אסופי שהוחתל והומלח ועדיף מני, ומשי"כ הר"מ שם ואין לו יחוס
 נראה דהיינו יחוס כהונה אף בתרומה דרבנן ומיכו משמע דהיכ
 נאמנת ליחוס אף למזבח אס אומרת שהוא בן כהן מיוחס וכן
 ישראל מיוחס שיכא בן בחו מכהן כשר לעבודה וזה הכל צבול
 יוהסין אע"ג דהחמירו בשאר ע"א שאין נאמן ליוהסין צהיב הקילו,
 ונראה דמן הדין ע"א נאמן אף לעבודה כמו לתרומה מדין ע"א נאמן
 באיסורין, אלא מעלה עשו ציוחסין.

חזון איש עמוד מס 21 אבן העזר, נשים קרליץ, אברהם ישעיהו בן שמריהו יוסף הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

וצחרונוי דרצבן ולפ"ר ל"ע להצנתי צה"הו • אזל אחר העיון ל"ק דהא שם
 צה"ה ה' איירי צמי קאציו ונעיד עליו כדין שהוא כהן וכאמון להאכילו צה"ד
 ולכ"כ ולא חיישיי לחלל אף דכ"כ כמי א"ד וכאמון צזה ע"א כי א"ל צ"ע אלא ליוחסים
 גמורים ומה שנלריך צ"ע לתרונוי דאורי"י היינו משום דמעלים מנחה ליוחסין
 גמורים וס"ה לזישא צהו לכהן פשוט כמי ודאי דאציו כאמון עליו ונשא"כ צה'
 י"צ דאיירי צצח מנוד"הי ולא העיד עליו כדין שהוא כהן העד אי' צזה לרכיבן
 לחוש לאיסקור חלל לענין כהו"י ואפי' צתרונוי דרצבן ומכ"ש לאיסקור חלל אפי'
 צבהני הזמן אף לפ"ז דחוק מאוד לי' כאמון להאכילו צתרונוי וא"כ להשיאו אשה
 דצשלמא לפי' הצ"ח צר"ח דאף ממשש איסקור כהו"י לא לרכיבן לשום עדות
 שפיר וא"כ להשיאו אשה צדוקי להכשיר צהו לכהן משמש ואי להשיאו אשה
 להכשיר צהו לכהן פשוט לזה אי' לנאמנותו אזל למה שהוכחתי מהרנוי ולהצנתי
 צה"י צי' דה"הו ומה שייך וא"כ להשיאו דכה"י דא"כ להשיאו צדוקי מהני להשיאו
 פשוטי להכשיר צהו לכ"פ ואולי כיון דהמשיא אין מדקדק צזה כ"כ לא שייך
 צזה נאמנות הונעיד • לפ"ז יולא לנו צדעת הרנוי דצא"כו ידועי משפחתו צהו אקורי
 לכהן ממש' חללי' • אמנם יכא' לע"ד שזה אינו אלא צמי שנחזיק עלמו
 לכהן ואין משפחתו ידוע דומי' דמי שחלק עם אחיו כהנים דעכ"פ ידוע שהוא
 צן כהן ויש לחוי שמשא נא"כ נולד או בגו"ח דצמי' דאני כהן וחצרי כהן •
 אזל צזר הבא לפנינו ודאי אין לחוי לכהן לישא צהו דלמא צן כהן וחלל
 הוא וצחו חללי' דיס ללרף רוצא דזרים והרצ' ספיקות וצזה יש ליישב הלי' וא"כ
 להשיאו אשה צדוקי דאלו לכשיאות צהו לכ"פ צלא עדותו וסי' צחזקת זר
 כמי צהו כשירי לכל כהן ועדיין ל"ע דעי' הר"נו שהרי תו כ' הצ"ש וצקי' אחר
 בית מאיר עמוד מס 5 אה"ע פוזנר, מאיר בן יהודה לייב הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה